

SIGURDS- RISTNINGEN

SIGURDSRISTNINGEN. Den stora runristningen på Ramsundsberget är en populär sevärdhet.

Det här är världens största runristning, drygt tio kvadratmeter stor.

Bilderna visar sagan om hjälten Sigurd och hur han dödar en drake.

I normala fall är det texten, runorna, som gör att en runsten blir känd. Bilderna är oftast rätt standardiserade på vikingatidens stenar: slingor, drakar och kors. Den här runristningen är tvärtom känd för de fantastiska bilderna.

Hällen ligger vid en liten bäck och har en runristning som är fem meter bred och två meter hög. Den kallas ibland för Ramsunds-

berget efter platsen men oftast kallas den Sigurdsristningen.

Det är hjälten Sigurd Fafnesbane som gett namn åt ristningen. Bilderna här är en liten del av en mycket längre berättelse och visar bara upp hur Sigurd dödar draken Fafne och dennes bror Regin.

De första versionerna av sagan kallas Nibelungensången och skrevs troligen omkring år 400 i nuvarande Tyskland eller Österrike.

Under de århundraden som det tog för den blodigas berättelsen att nå Mälaren ändrades både namn på personer och orter. Bilderna på ristningen stämmer bra överens med flera medeltida versioner från Island.

Runorna finns i drakens kropp och handlar om något helt annat än hjältar och myter.

Runorna berättar helt enkelt: *"Sigrid gjorde denna bro, Alriks moder, Orms dotter, för själen Holmgers Sigröds fader hennes make".*

Det är alltså en minnesinskrift över en bro som vikingakvinnan Sigrid byggt för att hedra den avlidne Holmger. Det är oklart om Holmger var hennes man eller svärfar.

Det spännande är att fundamentet till den här bron fortfarande finns kvar bara några meter från ristningen. Bron var gjord av trä och omkring 65 meter lång.

Sigurdsristningen dateras av forskarna till omkring år 1040. Bara någon mil bort finns Gökstenen som är en "dålig kopia" av Sigurdsristningen.

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

Så hittar du hit

Ristningen ligger nära Sundbyholms slott, 10 km nordost om Eskilstuna. Följ skyltningen till Sundbyholms slott och sedan till "Sigurdristningen".

Fakta

Runsten nr: Sö 101
Fornminne: RAÄ 39 Jäder
GPS: X 659 14 89 Y 154 70 52
Storlek: 4,6 m bred, 2 m hög.
Inträde: Inget.

Historik

ca 1000

Området kring ristningen är fortfarande en ö.

ca 1040

Sigrid låter bygga en 65 meter lång bro över ån. Samtidigt görs ristningen.

1600-talet

Platsen kallas "Skeviks backe" av lokalbefolkningen.

1684

Fornforskaren Johan Peringskiöld gör den första kända teckningen av ristningen.

1913

Arkeologen Sune Lindqvist undersöker resterna av bron och vägarna kring ristningen. Ett räckes sätts upp för att skydda hällen.

1950-talet

Ristningen målas i med röd färg.

1953

80 av Sveriges ledande arkeologer besöker ristningen för en föreläsning av Birger Nerman.

1966

Forskaren Emil Ploss menar att ristningen visar en drakjakt där hästen (6) är lockbete, hunden (1) letar upp draken och fåglarna i trädet är "rådgivare".

2007

Lokaltidningen Folket rapporterar att någon olagligt använt ristningen för snöskoteråkning.

Så läser du vikingasagan

Sigurdsristningen visar några av de blodigaste scenerna ur de vikingatida sagorna.

Men bilderna visas inte i ord-

ning från vänster till höger som vi är vana vid i dag.

Följ siffrorna så kan du följa berättelsen från början till slut.

5 Halshuggning

För att inte bli dödad hugger Sigurd av Regins huvud med sitt svärd Gram. På ristningens syns dvärgen Regin och hans avhuggna huvud tydligt. Bredvid huvudet ligger hans verktyg: hammaren, städet och blåsbälgen.

1 Utter dödas

Utter är en människa som ibland visar sig som utter. Men han blir dödad (och uppäten) av guden Loke. Som straff tvingas Loke betala en stor bötessumma i guld. Uppers pappa delar inte med sig och blir dödad av sonen Fafne.

4 Fågelsnack

Sigurd hör hur två fåglar i ett träd pratar om honom och Regin. De snackar om hur Sigurd blivit lurad – Regin vill äta hjärtat för att få de krafter som finns där. De säger också att Sigurd snart kommer att bli dödad av Regin.

3 Stekta hjärtat

Regin ber Sigurd steka broderns/drakens hjärta för att äta det – så att dennes ande ska leva vidare. När Sigurd grillar hjärtat känner han på det med tummen för att se om det är färdigt. Han bränner sig och stoppar tummen i munnen. Några droppar drakblod på fingret hamnar i munnen. Blodet gör att Sigurd får förmågan att höra fåglar prata. Både grillspettet, hjärtat och elden syns tydligt på bilderna.

6 Fullt lastad häst

Hästen Grane är en gåva till Sigurd från guden Oden. Det är en ättling till gudens egen häst Sleipner. Efter att ha dödat både Regin och draken Fafne hittar Sigurd snart den stora guldsätten. På ristningen ser man hur hästen Grane står bunden vid trädet med guldsätten lastad på ryggen. I skatten ingår också ringen Andvaranaut som visar sig ha en förbannelse som i senare delen av sagan drabbar Sigurd och hans släkt.

2 Fafne dödas

Fafne förvandlar sig till drake för att kunna vakta guldsätten. Hans bror Regin är smed och lagar styvsonen Sigurds trasiga svärd Gram. Regin berättar också att Fafne går att döda om man gömmer sig i en grop och sedan hugger honom i buken. Sigurd lyder Regins råd och dödar Fafne.